

Sygn.akt III AUa 620/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie: Teresa Suchecka

Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Magdalena Zabielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 listopada 2020 r. w B.

sprawy z odwołania A. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 czerwca 2020 r. sygn. akt III U 550/19

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz A. P. (1) 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

T. S. A. D. E. Z.

Sygn. akt III AUa 620/20

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 5 kwietnia 2019 r. przyznał A. P. (1) prawo do emerytury od 1 lutego 2019 r., to jest od miesiąca zgłoszenia wniosku. Jednocześnie zawiesił wypłatę świadczenia z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że może być wypłacane tylko jedno – wyższe lub wybrane przez wnioskodawcę świadczenie.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony A. P. (1), który zaskarżył decyzję w zakresie zawieszenia wypłaty świadczenia. Odwołujący wniósł o zmianę decyzji poprzez uchylenie zawieszenia wypłaty świadczenia z uwagi na pobieranie emerytury wojskowej.

W odpowiedzi na odwołanie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumenty wskazane w uzasadnieniu decyzji.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z 26 czerwca 2020 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał A. P. (1) prawo do wypłaty świadczenia obliczonego przy uwzględnieniu cywilnego stażu ubezpieczeniowego (pkt 1) oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz A. P. (1) 180 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Sąd ten ustalił, że A. P. (1), urodzony (...), pełnił służbę w Wojsku Polskim od 25 października 1974 r. do 16 września 1975 r. i od 30 września 1976 r. do 28 lutego 2003 r. Decyzją z 1 kwietnia 2003 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w B. przyznało A. P. (1) prawo do emerytury wojskowej. Do wysługi emerytalnej zaliczono zatrudnienie: od 7 czerwca 1972 r. do 30 sierpnia 1972 r. w (...) Spółdzielni (...) w E.; od 12 czerwca 1973 r. do 30 sierpnia 1973 r. w (...) Spółdzielni (...) w E.; od 26 czerwca 1974 r. do 24 października 1974 r. w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w S., Oddział w E.; od 17 września 1975 r. do 31 sierpnia 1976 r. w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w S. Oddział w E. w wymiarze 1 roku 8 miesięcy i 26 dni oraz służbę wojskową od 25 października 1974 r. do 16 września 1975 r. i od 30 września 1976 r. do 28 lutego 2003 r. w wymiarze 27 lat 3 miesiące i 23 dni, łącznie 29 lat i 19 dni. Emerytura wyniosła 76,40% podstawy wymiaru, z tym, że ograniczono ją do 75% podstawy wymiaru według zasady nieprzekraczania 75%. Wypłata świadczenia była zawieszona do 28 lutego 2004 r. ze względu na pobranie jednorazowo uposażenia dwunastomiesięcznego.

Decyzją z 17 września 2003 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w B. przyznało A. P. (1) prawo do wojskowej renty inwalidzkiej dla inwalidy III grupy w wymiarze 40 % podstawy wymiaru. Wypłata renty inwalidzkiej uległa zawieszeniu w związku ze zbiegiem z prawem do emerytury, które jest świadczeniem korzystniejszym. W tej samej dacie organ rentowy wydał zamienną decyzję o przyznaniu emerytury wojskowej. Wymiar emerytury uległ podwyższeniu z tytułu inwalidztwa w związku ze służbą o 15%. 5 listopada 2003 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w B. wydało zamienną decyzję o przyznaniu emerytury wojskowej. Wymiar emerytury uległ podwyższeniu o okres skróconego wypowiedzenia – wypłaconego odszkodowania (8 miesięcy) do 78,13% podstawy wymiaru oraz z tytułu inwalidztwa w związku ze służbą o 15%, łącznie do 93,13% podstawy wymiaru. Wymiar emerytury został ograniczony do 75%. Ustalono tą decyzją świadczenie emerytalne było waloryzowane.

Z dalszych ustaleń Sądu wynikało, że ubezpieczony nie składał do Wojskowego Biura Emerytalnego wniosków o doliczenie do wysługi emerytalnej stażu pracy po zwolnieniu ze służby. Ewentualna zmiana wysługi emerytalnej pozostawałaby bez wpływu na wysokość pobieranej emerytury, gdyż maksymalna wysokość emerytury zgodnie z art.18 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin nie może przekraczać 75% podstawy wymiaru, a ustalony wymiar wyniósł 93,18%.

W trakcie pobierania wojskowego świadczenia emerytalnego, A. P. (1) był zatrudniony w Urzędzie Gminy E. na stanowisku Wójta Gminy E. w okresie od 6 grudnia 2006 r. do 1 grudnia 2014 r. Wniosek o emeryturę do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych złożył 6 lutego 2019 r. W dniu 5 kwietnia 2019 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, przyznającą wnioskodawcy prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji zsumowana z kwotą zwaloryzowanego kapitału początkowego i podzielona przez średnie dalsze trwanie życia. Jednocześnie zawieszono wypłatę świadczenia z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia.

Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę decyzji organu rentowego stanowią przepisy art. 2, art. 95 ust 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 15a ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Zarówno art. 95 ustawy emerytalnej, jak i analogiczny art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych wskazują, że ubezpieczony uprawniony do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie może jednocześnie pobierać emerytury wojskowej, mimo że spełnił warunki do jej nabycia. W razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie emerytalnej

z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin stosuje się - wynikającą z art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej - zasadę wypłaty jednego świadczenia, a zatem wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Z kolei art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej określa wyjątki od tej zasady. Jeden z wyjątków odnosi się do przypadku obliczenia emerytury wojskowej na podstawie art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych (dla żołnierza, który został powołany do służby zawodowej po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r.), a od 1 stycznia 2013 r. - również na podstawie art. 18e tej ustawy (dla żołnierza powołanego do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2012 r.).

Sąd Okręgowy podkreślił, że interpretacją przepisu art. 95 ust. 2 ustawy w związku z art. 15a ustawy o emeryturach wojskowych zajął się Sąd Najwyższy w sprawie I UK 426/17. W uzasadnieniu wyroku z 24 stycznia 2019 r. Sąd Najwyższy wskazał, że art. 2 ustawy emerytalnej umożliwia emerytowanym żołnierzom zawodowym i funkcjonariuszom służb mundurowych nabycie prawa do emerytury z powszechnego systemu emerytalnego, po spełnieniu jego ustawowych przesłanek. W przypadku sprzężenia tego prawa nie tylko z wiekiem emerytalnym, ale także z posiadaniem wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych (przy emeryturze z systemu zdefiniowanego świadczenia), w stażu emerytalnym nie uwzględnia się okresów służby wojskowej oraz służby w formacjach „mundurowych”, jeżeli z tego tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych określonych w ustawach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych (art. 5 ust. 2a ustawy emerytalnej). Tak samo jest w przypadku emerytury z systemu zdefiniowanej składki przewidzianej dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. i niepowiązanej z posiadaniem wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych, gdyż o prawie do niej decyduje wyłącznie wiek emerytalny i zgromadzony kapitał składkowy pochodzący z „cywilnego” okresu ubezpieczenia (nie dotyczy to zwolnionych ze służby żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych, którzy nie mają ustalonego prawa do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób lub którzy prawo to utracili). Z uwagi na uwarunkowania wiekowe, żołnierzom, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r., emerytura obliczana jest na podstawie kapitału składkowego. Z powyższych spostrzeżeń wynika, że niezależnie od daty przyjęcia do służby (i niezależnie od rodzaju emerytury) emeryt wojskowy nie może mieć uwzględnionego okresu służby wojskowej w emeryturze z powszechnego systemu emerytalnego. W tym zakresie sytuacja żołnierzy przyjętych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. i przed tym dniem ukształtowana jest jednakowo.

Inaczej natomiast rzecz się przedstawia w aspekcie wpływu „cywilnych” okresów stażu emerytalnego na prawo i wysokość świadczeń wojskowych. Do wysługi emerytalnej żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., zalicza się (z urzędu) posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej (art. 16 ust. 1 w związku z art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych). Okresy te uwzględnia się w ten sposób, że emerytura wojskowa wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę (a o 1,3% za każdy następny rok i 0,7% za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę). Tak ustalona emerytura podlega (na wiosek) zwiększeniu - w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby - o 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po 31 grudnia 1998 r. lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia - pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą (art. 14 ust. 1-4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych).

Natomiast prawo i wysokość emerytury żołnierzy, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r., uzależnia się wyłącznie od okresów służby wojskowej, co wynika z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. W konkluzji, żołnierz, który pozostawał w służbie przed 2 stycznia 1999 r., może - w świadczeniu wojskowym - korzystać z „cywilnej” wysługi emerytalnej, natomiast przyjęty do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. nie ma takiego uprawnienia. Prima facie wskazana wyżej różnica (mniej korzystne zasady obliczania emerytury dla żołnierzy przyjętych do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r.) mogłaby uzasadniać taki

kierunek interpretacji art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, z którego wynikałoby, że o prawie do pobierania dwóch emerytur decyduje data przyjęcia do służby. Oznaczałoby to, że użyte w ust. 2 tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” oznacza emeryturę przyznaną na podstawie tych przepisów, a w konsekwencji, że prawo do pobierania dwóch emerytur mają wyłącznie żołnierze, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. Nie sprzeciwia się temu rozumowaniu zasada wzajemności składki i prawa do świadczenia, która w polskim systemie ubezpieczenia społecznego nigdy nie była pojmowana w sposób absolutny. Skoro emeryt korzysta ze wzrostu emerytury wojskowej z tytułu „cywilnej” wysługi emerytalnej, to oznacza, że zostaje zachowana zasada wzajemności składki i świadczeń w rozumieniu funkcjonującym w polskim systemie ubezpieczenia społecznego nawet wtedy, gdy włożony wkład nie jest wprost proporcjonalny do korzyści, jaką przynosi zwiększenie emerytury.

W cytowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy zważył jednakże, że nie wszyscy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed 2 stycznia 1999 r., mogą faktycznie zrealizować uprawnienie do wykorzystania „cywilnej” wysługi emerytalnej. Wystarczy bowiem odpowiednio długa służba i wzrosty emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby (art. 15 ust. 2 i 3) lub z tytułu inwalidztwa wojskowego (art. 15 ust. 4), aby - przy spłaszczeniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej do maksymalnie 75% (art. 18 ust. 1) - „cywilne” okresy ubezpieczenia w żaden sposób nie zwiększały świadczenia. W takim przypadku emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. Podobnie rzecz się ma w przypadku tego rodzaju okresów poprzedzających służbę, krótszych niż rok (art. 15 ust. 1 pkt 2-4).

W opisanych uwarunkowaniach Sąd Najwyższy uznał, że emeryt wojskowy pozostaje w sytuacji identycznej jak żołnierz, który rozpoczął służbę po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. – jego emerytura jest obliczana wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny. Z konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji wynika natomiast nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Kryterium, które niewątpliwie zadecydowało o uprzywilejowaniu (pobieraniem dwóch świadczeń) żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r., to brak możliwości uwzględniania w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to jednocześnie określa krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą istotną cechą relewantną. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej, do nich zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed 2 stycznia 1999 r.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy uznał za właściwy taki kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, z którego wynika, że użyte w ust. 2. tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. Przy czym ten „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75%. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego. Sąd Okręgowy podzielił zacytowany pogląd prawny.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd I instancji wskazał, że odwołujący się nie miał możliwości włączenia okresów „cywilnego” stażu emerytalnego po zwolnieniu ze służby do algorytmu obliczenia wysokości emerytury wojskowej. W dniu 5 listopada 2003 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w B. wydało zamienną decyzję o przyznaniu emerytury wojskowej. Wymiar emerytury wyniósł 78,13% podstawy wymiaru z uwzględnieniem

służby wojskowej i okresów zatrudnienia przed służbą i został podwyższony z tytułu inwalidztwa w związku ze służbą o 15%, łącznie wyniósł 93,13% podstawy wymiaru, został jednak ograniczony do 75%. Wysługa emerytalna po zwolnieniu ze służby pozostała bez wpływu na wysokość pobieranej emerytury, ponieważ maksymalna wysokość emerytury nie może - zgodnie z art. 18 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin - przekraczać 75 % podstawy wymiaru. Na wysokość emerytury nie ma wpływu również okres „cywilnego” stażu emerytalnego przed służbą. Według wyliczenia (...) w załączniku do decyzji wynosi on 1 rok 8 miesięcy i 26 dni. Okres ten uwzględnia się w ten sposób, że emerytura wojskowa wzrasta o 2,6 % podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę. Ponieważ odwołującemu wyliczono łącznie 93,13% podstawy wymiaru, cywilny staż ubezpieczeniowy nie miał wpływu na pobierane świadczenie.

W rezultacie, Sąd Okręgowy uznał, że A. P. (1) ma prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Odpowiednio długa służba i wzrost emerytury z tytułu inwalidztwa wojskowego sprawiły, że - przy spłaszczeniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej do maksymalnie 75% - „cywilne” okresy ubezpieczenia w żaden sposób nie zwiększały świadczenia. W takim przypadku ubezpieczony, jako emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania w emeryturze wojskowej żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd orzekł jak w pkt 1 sentencji, zaś o kosztach zastępstwa procesowego w myśl art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu:

1) naruszenie prawa procesowego tj.:

- art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z art. 95 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 7 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin poprzez zaniechanie zastosowania polegające na nieoddaleniu odwołania, w sytuacji gdy nie ma podstaw do jego uwzględnienia, a zbieg do świadczeń normuje przepis rangi ustawowej,

- art. 135 w zw. z art. 134 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez zaniechanie zastosowania i nie stwierdzenie braku ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia,

- art. 233 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zebranego materiału dowodowego poprzez uznanie, że odwołujący udowodnił prawo do wypłaty drugiego świadczenia gdyż nie miał możliwości doliczenia okresów zatrudnienia „cywilnych” po przyznaniu wojskowego świadczenia, czemu przeczy materiał dowodowy, a także dokonanie oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie w sposób sprzeczny z zasadami logicznego rozumowania przyjmując, że spór sprowadza się do przyznania świadczenia, a nie rozstrzygnięcia zbiegu prawa do świadczeń wbrew z ustawowych regulacji wyrażonej w dyspozycji art. 95 ustawy emerytalnej oraz art. 7 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin;

- art. 98 § 1 i 2 k.p.c. poprzez niewłaściwą subsumcję, błędnie przyjmując, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. ponosi odpowiedzialność za brak możliwości przyznania prawa do wypłaty świadczenia od dwóch organów rentowych ((...)), a w konsekwencji jest stroną przegrywającą podczas, gdy pozwany nie ma podstaw prawnych do uwzględnienia roszczenia odwołującego;

2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2 ust. pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędną subsumcję, polegające na uznaniu, iż wnioskodawca nabył prawo do świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ww. ustawie czemu przeczy zgromadzony materiał dowodowy

albowiem A. P. (2) nie spełnia przesłanek do przyznania świadczenia, gdyż nie legitymuje się wymaganym stażem ubezpieczeniowym uprawniającym do emerytury lub renty, a w sprawie zachodzi zbieg świadczeń,

-art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 7 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin poprzez zaniechania zastosowania i nieoddalenie odwołania;

- art. 95 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 14 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin poprzez błędną subsumcję, polegającą na uznaniu, że w świetle obowiązujących przepisów jest możliwe pobieranie przez odwołującego obu świadczeń tj. emerytury wojskowej oraz emerytury z FUS, podczas gdy zarówno organy administracji publicznej, jak i Sądy powszechne powinny dokonać wykładni ww. przepisów zgodnie z wola ustawodawcy i ich literalnym brzmieniem zwłaszcza że odwołujący pełnił służbę wojskowa przed stycznia 1999 r. i miał ustawową możliwość doliczenia okresów zatrudnienia po uzyskaniu świadczenia a w konsekwencji przeliczenia wymiaru emerytury wojskowej,

- art. 15a ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin poprzez błędną subsumcję, polegającą na pominięciu faktu, że odwołujący rozpoczął służbę wojskowa przed 1 stycznia 1999 r.,

- art. 2 ust. 2 ustawy w związku z art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 7 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyznaniu prawa do wypłaty świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (z (...) pobiera) i pominięcie, że w razie zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnionego.

Wskazując na powyższe zarzuty, odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ubezpieczonego, o zasądzenie na rzecz organu rentowego od odwołującego zwrotu kosztów procesu, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie była zasadna.

Ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny sprawy nie był sporny pomiędzy stronami i zasadniczo nie był kwestionowany przez organ rentowy w apelacji. Zarzuty dotyczące błędnej oceny materiału dowodowego odnosiły się w głównej mierze do tego, czy A. P. (1) przysługuje prawo do dwóch świadczeń emerytalnych. Pomimo że organ rentowy w apelacji zarzucił naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez uznanie, że odwołujący udowodnił prawo do wypłaty drugiego świadczenia emerytalnego, czyli emerytury ZUS, poza już przyznaną emeryturą wojskową, to w istocie problem dotyczy interpretacji art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, o czym w dalszej części uzasadnienia. W tym też zakresie organ rentowy pozostaje w błędzie, twierdząc w apelacji, że Sąd pierwszej instancji pominął fakt, że odwołujący rozpoczął służbę wojskową przed 1 stycznia 1999 r. Takie ustalenie wynika wprost z uzasadnienia Sądu Okręgowego. Zważywszy że stan faktyczny sprawy nie budził wątpliwości Sądu Apelacyjnego, Sąd przyjął go za własny bez ponownego przytaczania ustaleń faktycznych. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (bo z treści zarzutu wynika, że właśnie ten paragraf organ rentowy chciał podnieść) nie był zasadny.

Nie można było podzielić zarzutu naruszenia art. 98 k.p.c., ponieważ orzeczenie o kosztach procesu jest akcesoryjne i zależne od rozstrzygnięcia o meritum sprawy. Skoro Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie w całości, to konsekwencją tego jest uznanie organu rentowego za przegrywającego sprawę i obciążenie go kosztami procesu strony wygrywającej. Trudno też uznać za skuteczny zarzut obrazy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Jeżeli bowiem Sąd Okręgowy podzielił zasadność odwołania, to był zobowiązany je uwzględnić i odpowiednio zmienić zaskarżoną decyzję organu rentowego, co

też uczynił. Reasumując, podniesione zarzuty procesowe nie mogły doprowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku, stąd konieczne było rozważnie przez Sąd Apelacyjny prawidłowości zastosowania prawa materialnego przez Sąd Okręgowy.

W zakresie zastosowanych przepisów prawa materialnego Sąd Apelacyjny podzielił ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy. Przedmiotem niniejszego postępowania było prawo A. P. (1) do wypłaty zawieszanej emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w sytuacji zbiegu tego świadczenia z emeryturą wojskową. Nie ulegało wątpliwości, że w polskim systemie zabezpieczenia społecznego zasadą jest pobieranie jednego świadczenia (wybranego lub wyższego) co wynika wprost z art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 53, zwanej dalej „ustawą emerytalną”). Zgodnie z tym przepisem w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. W myśl art. 95 ust. 2 tej ustawy przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art.18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Co do zasady więc w razie zbiegu uprawnień do emerytury z dwóch różnych systemów przysługuje tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Zasada ta ma również zastosowanie do przypadku nabycia prawa do emerytury wojskowej, ponieważ art. 95 ust. 2 określający wyjątek od zasady pobierania jednego świadczenia emerytalnego odnosi się również do emerytur wojskowych. Wyłączenie zasady pobierania jednego świadczenia, przewidziane w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej dotyczy przypadku obliczenia emerytury wojskowej dla żołnierza powołanego do służby wojskowej po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. Sytuacja żołnierzy zawodowych, o których stanowi art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, jest odmienna, gdyż przy obliczaniu ich emerytury wojskowej nie podlegają uwzględnieniu żadne okresy składkowe i nieskładkowe ani sprzed rozpoczęcia służby (art. 16 ust. 1 tej ustawy), ani przypadające po jej zakończeniu (art. 14 ust. 1 tej ustawy). Wskutek rozdzielenia systemów ubezpieczeniowego i zaopatrzeniowego każdy z nich realizuje osobno zobowiązania wobec żołnierzy zawodowych, którzy służbę rozpoczęli po 1 stycznia 1999 r. W rezultacie osoba uprawniona do emerytury wojskowej obliczonej na podstawie art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, która spełnia jednocześnie warunki do emerytury z FUS ma prawo do pobierania obu tych świadczeń bez ograniczeń.

Kluczowe znaczenie miała zatem w sprawie wykładnia użytego w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zwrotu „emerytura wojskowa została obliczona według zasad określonych w art. 15a lub art. 18e ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin” i rozstrzygnięcie, czy przepis ten ma znaczenie podmiotowe, czy też przedmiotowe, ukierunkowane na sposób jej obliczenia. Interpretacji tego przepisu dokonał Sąd Najwyższy w wyroku z 24 stycznia 2019 r. (I UK 426/17), trafnie cytowanym przez Sąd Okręgowy. Sąd Najwyższy przedstawił interpretację art. 2 i art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej oraz art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, których naruszenie zarzucił organ rentowy w apelacji. Sąd Najwyższy uznał za właściwy kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1076 ze zm.), z którego wynika, że użyte w ust. 2. tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin” oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Oznacza to, że o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, przy czym ten „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby

wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75%. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego. O zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej (art. 95 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Należało zauważyć, że sprawa rozpoznawana przez Sąd Najwyższy dotyczyła ubezpieczonego – żołnierza, który po odbyciu 23 lat służby przeszedł na zaopatrzenie emerytalne (na poziomie 64% podstawy wymiaru, ale po uwzględnieniu zwiększenia z tytułu grupy inwalidzkiej osiągnął maksymalną wysokość świadczenia tylko z tytułu służby) pobierane z Wojskowego Biura Emerytalnego. Idąc tokiem rozumowania Sądu Najwyższego, należało stwierdzić, że warunkiem, który zadecydował (w tym konkretnym przypadku) o uprzywilejowaniu żołnierza (poprzez pobieranie równoległe dwóch świadczeń), był brak możliwości uwzględniania w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to określa jednocześnie krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą istotną cechą. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej. Do nich zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed 2 stycznia 1999 r. W przypadku odwołującego oznacza to, że prawo do pobierania przez niego emerytury z ZUS (obecnie zawieszony) obok emerytury wojskowej może służyć tylko wtedy, gdy nie było możliwości uwzględnienia stażu „cywilnego” przy ustaleniu wysokości emerytury wojskowej.

Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, A. P. (1) należy do jednej z tych grup osób uprzywilejowanych, ponieważ nie miał możliwości włączenia okresów „cywilnego” stażu emerytalnego po zwolnieniu ze służby do algorytmu obliczenia wysokości emerytury wojskowej. Ze stanu faktycznego sprawy wynikało bowiem, że decyzją z 1 kwietnia 2003 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w B. przyznało A. P. (1) prawo do emerytury wojskowej. Emerytura wyniosła 76,40% podstawy wymiaru, z tym, że ograniczono ją do 75% podstawy wymiaru według zasady nieprzekraczania 75%. Wpłata świadczenia była zawieszona do 28 lutego 2004 r. ze względu na pobranie jednorazowo uposażenia dwunastomiesięcznego. Decyzją z 17 września 2003 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w B. przyznało A. P. (1) prawo do wojskowej renty inwalidzkiej dla inwalidy III grupy w wymiarze 40% podstawy wymiaru. Wpłata renty inwalidzkiej uległa zawieszeniu w związku ze zbiegiem z prawem do emerytury, które jest świadczeniem korzystniejszym. W tej samej dacie organ rentowy wydał zamienną decyzję o przyznaniu emerytury wojskowej. Wymiar emerytury uległ podwyższeniu z tytułu inwalidztwa w związku ze służbą o 15%. 5 listopada 2003 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w B. wydało zamienną decyzję o przyznaniu emerytury wojskowej. Wymiar emerytury uległ podwyższeniu o okres skróconego wypowiedzenia – wypłaconego odszkodowania (8 miesięcy) do 78,13% podstawy wymiaru oraz z tytułu inwalidztwa w związku ze służbą o 15%, łącznie do 93,13% podstawy wymiaru. Wymiar emerytury został ograniczony do 75%. Ustalono tą decyzją świadczenie emerytalne było waloryzowane.

W tych okolicznościach należało podzielić stanowisko Sądu Okręgowego, że A. P. (1) ma prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Zarzuty naruszenia prawa materialnego były niezasadne, a apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. (punkt I sentencji wyroku).

Z uwagi na to, że odwołujący jest stroną wygrywającą w postępowaniu apelacyjnym, to na podstawie art. 99 w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasądzono na jego rzecz od organu rentowego kwotę 240 zł. Wysokość kosztów postępowania została ustalona na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w brzmieniu obowiązującym od 30 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.). Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu przyznano odsetki w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia Sądu Okręgowego, którym je zasądzono, do dnia zapłaty (punkt II wyroku).

T. S. A. D. E. Z.